

به نام خدا

معلم و شناخت مراحل رشد ذهنی دانش آموز

مolfan :

مجتبی شاه کرمی

محمد قاسمی

فریبا کاظمیان

علی کوشکی

سمیرا صفا

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۴)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

Chaponashr.ir

شماره کتابشناسی ملی : ایران ۱۰۲۲۴۳۷۸
شابک : ۱-۳۶۳-۱۱۷-۶۲۲-۹۷۸
عنوان و نام پدیدآور : معلم و شناخت مراحل رشد ذهنی دانش آموزان الکترونیکی: کتاب / مولفان مجتبی شاه کرمی... [و دیگران].
مشخصات نشر : مشهد: ارسطو، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری : منبع برخط (۱۳۵ص).
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : مولفان مجتبی شاه کرمی، محمد قاسمی، فریبا کاظمیان، علی کوشکی، سمیرا صفا.
یادداشت : کتابنامه، ص: [۱۳۳]-۱۳۵.
نوع منبع الکترونیکی : فایل متنی. (PDF)
یادداشت : دسترسی از طریق وب.
شناسه افزوده : شاه کرمی، مجتبی، ۱۳۶۴-
موضوع : کودکان -- رشد
موضوع : Child development
موضوع : کودکان -- روان شناسی
موضوع : Child psychology
موضوع : پرورش ذهن
موضوع : Mental discipline
رده بندی کنگره : RJ ۱۳۱
رده بندی دیویی : ۶۱۲/۶۵
دسترسی و محل الکترونیکی : آدرس الکترونیکی منبع

نام کتاب : معلم و شناخت مراحل رشد ذهنی دانش آموز
مولفان : مجتبی شاه کرمی - محمد قاسمی - فریبا کاظمیان - علی کوشکی - سمیرا صفا
ناشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد : پروانه مهاجر
تیراژ : ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۴
چاپ : زبرجد
قیمت : ۱۳۵۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان :
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک : ۱-۳۶۳-۱۱۷-۶۲۲-۹۷۸
تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست

مقدمه	۹
بخش اول : شناخت روانشناسی کودک	۱۱
فصل اول : مبانی روانشناسی رشد کودک	۱۳
نقشه‌ی پنهان رشد: کشف تنوع در مسیر شناختی کودکان	۱۳
نقش آینه: بازتاب محیط در آگاهی کودک	۱۴
رنگارنگی فرهنگ ها در چشم انداز تفکر:	۱۴
جامعه، پهنه ای وسیع از تعاملات	۱۵
نقش آفرینش در آینه ذهن: نقش بازی و فعالیت‌های تعاملی در رشد شناختی کودک	۱۵
پژوهشی در سرزمین رشد شناختی: رصد رفتار، کشف اندیشه	۱۶
نقش نگارنده شناخت: نقشه خوانی مراحل رشد ذهنی دانش‌آموز با ابزارهای ارزیابی روانشناختی	۱۸
نقشه‌ی راه رشد شناختی: چالش‌ها و راهکارها	۱۹
نغمه‌های رشد: پیوند متقابل شناخت، اجتماع و عاطفه در کودکان	۲۰
نقشه‌راه رشد ذهنی: نقش معلم در پیمایش مراحل	۲۱
فصل دوم : نظریه های رشد ذهنی در کودکان	۲۵
نقشه‌برداری ذهنی دانش‌آموزان: گام‌های عملی در طراحی فعالیت‌های آموزشی	۲۵
نقشه‌برداری از ذهن‌های در حال رشد: شناخت تفاوت‌های فردی در مراحل رشد ذهنی	۲۶
نقشه راهی نوین برای یادگیری: آیا بکارگیری نظریه های رشد ذهنی، انگیزه و یادگیری را ارتقا می بخشد؟	۲۷
نقش سیمای ذهنی جوانه در باغ آموزش:	۲۹
نقشه راه ذهن کودک: رهیافت‌های رشد ذهنی در سطوح ابتدایی و راهنمایی	۳۰
نقشه رشد فکری: هدایت انتظارات معقول در هر مرحله	۳۱
نقشه‌ی راهی نو برای ارزیابی یادگیری: گشت و گذار در منازل رشد ذهنی	۳۲

- نقش شناخت مراحل رشد ذهنی در یافتن ریشه مشکلات رفتاری و یادگیری ۳۴
- فصل سوم : عوامل مؤثر بر رشد ذهنی در کودکان ۳۷**
- نقش پرننگ "آتش کنجکاو" در کوره یادگیری ۳۷
- نقش شگفت‌انگیز سلامت جسمی در شکوفایی ذهنی کودکان ۳۸
- بافت اجتماعی‌فرهنگی: گره‌گشایی از رمز و راز رشد ذهنی ۳۹
- نقش آفرینی هوشمندانه: پاسخگویی به تنوع یادگیری در کودکان ۴۰
- نقش سایه: فشارهای تحصیلی و اجتماعی بر رشد ذهنی کودک ۴۱
- نقش سایه‌ها: استرس، اضطراب و عملکرد تحصیلی کودکان ۴۳
- نقش شگفت‌انگیز بازی و تعامل گروهی در شکوفایی ذهن و روح کودک ۴۴
- نقش نگارانه‌ی الگوهای رفتاری و شخصیتی در بستر یادگیری ۴۵
- بخش دوم : شناخت مراحل رشد ذهنی دانش آموز ۴۷**
- فصل چهارم : ویژگی های شناختی کودکان در مراحل مختلف سنی ۴۹**
- نقش آفرینی ذهن کودکان: پل ارتباطی بین مفاهیم انتزاعی و تجربه عملی ۴۹
- نقش نقاشی کلمات در رشد انتقادی نوجوانان راهنمایی ۵۰
- نقشه راهی به سوی تفکر انتزاعی: تشخیص مراحل رشد ذهنی دانش آموز دبیرستانی ۵۱
- نقش تفاوت‌های فردی در سرعت رشد شناختی دانش‌آموز بر روش تدریس ۵۳
- نقش پرسش‌های باز و بحث در پرورش تفکر انتقادی دانش‌آموزان ۵۴
- نقش بازی در باغ ذهن در حال رشد ۵۵
- نقشه‌برداری رشد ذهنی: ابزارهای ارزیابی در دریافتی دقیق از مراحل شناختی دانش‌آموزان ۵۶
- نقشه‌ی راهی برای شناخت و همراهی رشد ذهنی دانش‌آموزان در مراحل مختلف سنی ۵۸
- فصل پنجم : رشد شناختی در سنین دبستان ۶۱**
- نقشه‌برداری ذهنی: طراحی تدریس متناسب با رشد شناختی هر دانش‌آموز ۶۱
- نقشه راه شناخت: کشف و پرورش استعدادها در هر مرحله از بلوغ ذهنی ۶۲

- نقش تعاملات گروهی در پرورش اندیشه نقاد و حل مسئله دانش‌آموزان..... ۶۳
- نقش آفرینی ذهن خلاق: کشف دریچه‌های درک انتزاعی..... ۶۵
- نقش آینه‌ها در باغ دانش: طراحی محیط یادگیری متناسب با رشد شناختی..... ۶۶
- نگهبانان اندیشه‌های نو: حمایت از رشد شناختی در مراحل ابتدایی..... ۶۷
- نقشه‌برداری ذهنی دانش‌آموز: درک و ارتقای مفاهیم..... ۶۹
- نقشه‌برداری ذهنی برای حل مسائل: از رشد شناختی تا مهارت‌های تفکر انتقادی..... ۷۰
- فصل ششم: رشد ادراک و حل مسئله در دانش‌آموزان..... ۷۳**
- نقشه‌برداری ذهنی رشد فکری: راه‌های شناسایی و ارتقای مهارت حل مسئله در دانش‌آموزان..... ۷۳
- نقشه‌برداری از مناظر ذهنی: شناسایی و مدیریت خطاهای ادراکی در دانش‌آموزان..... ۷۴
- نقشه‌راهی برای رشد تفکر انتقادی: گام‌های تعاملی در مسیر شناختی..... ۷۵
- نقشه‌کشی ذهنی: طراحی مسائل چالش‌برانگیز و قابل دسترسی برای دانش‌آموزان با توجه به مراحل رشد ادراکی..... ۷۶
- نگاهی نو به بیداری تفکر خلاق: پرورش حس کنجکاوی در حل مسئله..... ۷۸
- نقشه‌برداری از منظومه فکری: راهکارهایی برای ارزیابی رشد ادراک و حل مسئله در دانش‌آموزان..... ۷۹
- نقش آفرینی ذهن خلاق: به‌کارگیری تجربیات و بازی‌ها برای تقویت حل مسئله در دانش‌آموزان..... ۸۰
- نقشه‌راهی برای رشد ادراک و حل مسئله در دانش‌آموزان با توجه به تنوع آنان..... ۸۲
- بخش سوم: نقش معلم در ارتقای رشد ذهنی دانش‌آموز..... ۸۵**
- فصل هفتم: رشد زبان و ارتباط در دانش‌آموزان..... ۸۷**
- نقش آفرینی در قلمرو زبان: پرورش مهارت‌های زبانی دانش‌آموزان..... ۸۷
- نقش آینه: رشد مهارت‌های ارتباط غیرکلامی در دانش‌آموزان..... ۸۸
- نقشه‌ی راهی برای کشف و درمان پیچ و خم‌های ارتباطی دانش‌آموزان..... ۸۹
- نقش باغبانی در گلستان ذهن: پرورش اعتماد به نفس در دانش‌آموزان..... ۹۰

- نقش رنگین‌کمان دانش: بکارگیری زبان‌های مختلف در فرایند یادگیری ۹۲
- نقشه راهی برای دریافتن توانایی‌های زبانی دانش‌آموزان: ارزیابی مداوم و دقیق ۹۳
- نقش فناوری در ارتقای مهارت‌های زبانی و ارتباطی دانش‌آموزان ۹۴
- نقش شگرف گفتمان در شکوفایی ذهن کنجکاو ۹۵
- فصل هشتم: رشد خلاقیت و تفکر انتقادی در دانش‌آموزان ۹۷**
- نقش‌آفرینی خلاقیت: کشف و پرورش ایده‌های نو در ذهن دانش‌آموزان ۹۷
- نقشه‌برداری از مناظره: هدایت دانش‌آموزان به سوی تفکر انتقادی ۹۸
- نقش‌آفرینی ذهن نو: طراحی فعالیت‌های چالش‌برانگیز برای رشد فکری دانش‌آموزان ۹۹
- نقش‌آفرینی هم‌دلی در صحنه‌ی کلاس: خلق فضایی امن برای شکوفایی اندیشه‌ها ۱۰۱
- نقشه راهی برای پرورش تفکر انتقادی در دانش‌آموزان ۱۰۲
- نقشه‌ی ذهنی رشد خلاقیت و تفکر انتقادی در کلاس درس ۱۰۳
- نغمه‌های نوین یادگیری: فناوری و پرورش تفکر خلاق و انتقادی ۱۰۴
- نقش‌آفرینی خلاقیت و نقد در رهیافت آموزشی ۱۰۶
- فصل نهم: نقش معلم در خلق محیط یادگیری حمایتی ۱۰۹**
- نقشه‌برداری از ذهن‌های جوان: تشخیص و پاسخگویی به نیازهای یادگیری دانش‌آموزان ۱۰۹
- نغمه‌های یادگیری: آهنگین کردن مسیر دانش ۱۱۰
- نقشه‌ی راهی برای یافتن آرامش در کلاس درس: حل مشکلات رفتاری و عاطفی دانش‌آموزان ۱۱۱
- نقش فناوری در باغبانی ذهن: پرورش تعامل در فضای آموزشی ۱۱۲
- نقش پل اعتماد: ارتباط معلم و والدین در ایجاد محیط یادگیری حمایتی ۱۱۴
- نقش‌آفرینی مسئولیت‌پذیری و هم‌افزایی در یادگیری گروهی ۱۱۵
- نقش‌شناسی اشتباه: گنجینه‌ی پنهان یادگیری ۱۱۶
- نواختن ارکستر ذهن‌ها: ایجاد فضای احترام و همدلی در کلاس درس ۱۱۷
- فصل دهم: استراتژی‌های تدریس متناسب با مراحل رشد ذهنی ۱۲۱**

- نقش شگرف بازی در پرورش اندیشه: هدایت مهارت‌های حل مسئله در دانش‌آموزان مرحله‌ی عملیات عینی ۱۲۱
- نقش‌آفرینی با مفاهیم: رمزگشایی عملیات صوری در آموزش ۱۲۲
- نقشه‌برداری ذهنی مسئولیت: هدایت کودکان پیش‌عملی به سوی خودآگاهی ۱۲۳
- نقشه‌راهی برای کشف روابط علی و معلولی در مرحله عملیات عینی ۱۲۵
- نقشه‌ی راهی برای پریدن از ملموس به فراتر از تصور: انگیزش دانش‌آموزان در مرحله عملیات صوری ۱۲۶
- نقش آینه در باغ رشد: پرورش اندیشه در مرحله پیش‌عملی ۱۲۸
- انطباق آموزش با مسیرهای منحصر به فرد رشد ذهنی دانش‌آموزان ۱۲۹
- نقش آینه: بازتاب تجربه در آموزش و رشد ذهنی دانش‌آموز ۱۳۰
- منابع ۱۳۳

مقدمه

همیشه فکر کرده‌اید که چرا بعضی از دانش‌آموزان در یادگیری سریع‌تر از بقیه پیشرفت می‌کنند و بعضی‌ها نیاز به کمک بیشتری دارند؟ راستش، این تفاوت‌ها ریشه در مراحل مختلفی دارد که ذهن بچه‌ها طی می‌کنند تا به بلوغ فکری برسند. این مراحل، انگار گام‌های یک سفر هستند که هر کدام ویژگی‌های خاص خودشون رو دارند و اگه معلم بتونه این مراحل رو بشناسد و روش‌های یادگیری مناسب هر مرحله رو در نظر بگیره، می‌تونه تاثیر بسیار خوبی روی یادگیری دانش‌آموزانش بگذارد. فکر کنید که شما در حال هدایت یک کودک به سمت یک مقصد هستید. اگر مسیر رو درست تشخیص بدید و از ابزارهای مناسب استفاده کنید، فرآیند رسیدن به مقصد هم لذت‌بخش‌تر و هم راحت‌تر خواهد بود. این کتاب، به شما کمک می‌کند که این مراحل رشد ذهنی رو بشناسید و بفهمید که چطور با توجه به این مراحل، روش‌های تدریس و آموزش رو برای دانش‌آموزان خودتان مناسب‌تر کنید. ما در این کتاب به بررسی و تحلیل مراحل مختلف رشد ذهنی دانش‌آموزان، از دوران کودکی تا نوجوانی، می‌پردازیم و راهکارهایی عملی و کاربردی ارائه می‌دهیم تا معلم‌ها بتونن به بهترین شکل با دانش‌آموزان خود تعامل برقرار کنند و محیطی یادگیری غنی و موثر برای آن‌ها فراهم کنند. با درک بهتر این مراحل، شما می‌توانید به عنوان یک معلم نقش پررنگ‌تری در هدایت و حمایت از دانش‌آموزانتان داشته باشید و با ایجاد یک ارتباط متقابل مثبت و مؤثر، تجربه یادگیری رو برای همه غنی‌تر کنید. امیدواریم این کتاب ابزار خوبی در دست شما برای رشد دانش‌آموزان باشد.

بخش اول : شناخت روانشناسی کودک

فصل اول: مبانی روانشناسی رشد کودک

نقشه‌ی پنهان رشد: کشف تنوع در مسیر شناختی کودکان

در جستجوی درک رشد ذهنی کودکان، با نقشه‌ای مواجه می‌شویم که خطوط صاف و هموار ندارد. این مسیر پیچیده و متنوع، نه تنها در سرعت، بلکه در الگوهای رشد شناختی نیز تنوع قابل توجهی را به نمایش می‌گذارد. هر کودک با ظرفیتی خاص و منحصر به فرد به جهان می‌آید و این تفاوت‌های فردی در زمینه رشد شناختی، از اهمیت بالایی در تعامل با آنان برخوردار است. درک و پذیرش این تفاوت‌ها، کلید تعاملی مؤثر و پرورش استعدادهای نهفته هر کودک است.

شناسایی این تفاوت‌ها، فراتر از یک موضوع صرفاً تربیتی است. این مساله، به فهم عمیق رویه‌های پیچیده رشد شناختی، از قبیل ظرفیت‌های حافظه، پردازش اطلاعات، حل مسئله، و تفکر انتزاعی، ارتباط دارد. کودکان، با توانایی‌های مختلف برای درک مفاهیم و فراگیری مهارت‌ها، به طرق گوناگون و با سرعت‌های متفاوتی، وارد دنیای یادگیری می‌شوند. با توجه به این تفاوت‌ها، به جای تلاش برای یکسان‌سازی کودکان، باید به گونه‌ای عمل کرد که درک و پذیرش این تفاوت‌ها در قلب تعلیم و تربیت ما جای گیرد.

یکی از راه‌های درک و پذیرش این تنوع، توجه به مراحل مختلف رشد شناختی است. شناخت الگوهای رایج رشد، مانند مراحل توسعه شناختی پیاژه، به ما کمک می‌کند تا درک بهتری از توانایی‌های ذهنی کودک در سنین مختلف داشته باشیم. با این حال، باید همیشه به یاد داشت که این مراحل، صرفاً الگوهای کلی هستند و مسیر رشد هر کودک، منحصر به فرد و منحني گونه است. این مسئله، لزوم ایجاد رویکردی انعطاف‌پذیر و توجه به نیازهای خاص هر کودک را پررنگ تر می‌سازد.

اهمیت تعاملات اجتماعی و محیطی در رشد شناختی نیز قابل چشم‌پوشی نیست. عوامل محیطی، مانند تحریکات محیطی، روابط خانوادگی و اجتماعی، و تجربه‌های شخصی، می‌توانند بر سرعت و الگوهای رشد شناختی کودک تأثیر بگذارند. از سوی دیگر، تنوع در سبک یادگیری، از جمله یادگیری بصری، شنیداری و عملی، باید در فرایند آموزش مدنظر قرار گیرد. برنامه‌های آموزشی باید به گونه‌ای طراحی شوند که با توجه به این تنوع در سبک یادگیری، مسیر یادگیری را برای همه دانش‌آموزان هموار سازند.

علاوه بر این، شناسایی و درک تفاوت‌ها در توانایی‌های فردی نیز بسیار حائز اهمیت است. هر کودک دارای استعدادها و نقاط قوت منحصر به فردی است. مربیان و والدین باید با دقت و توجه به این نقاط قوت، به

رشد و شکوفایی آن‌ها بپردازند. این رویکرد، علاوه بر تقویت نقاط قوت، می‌تواند در حل چالش‌های آموزشی و پرورش توانمندی‌های کودکان نیز مؤثر باشد.

توجه به تنوع در شیوه‌های تفکر و حل مسئله نیز ضروری است. برخی کودکان ممکن است با استدلال منطقی و استنتاجی سریع به راه حل دست یابند، در حالی که برخی دیگر ممکن است از طریق روش‌های شهودی و خلاقانه به پاسخ برسند. به رسمیت شناختن این تفاوت‌ها، به ما کمک می‌کند تا به جای تلاش برای قالب‌ریزی کودکان در یک الگو، با توجه به سبک‌های شناختی متنوع، آن‌ها را راهنمایی کنیم.

در نهایت، به یاد داشته باشید که رشد شناختی، فرآیندی پویا و در حال تحول است. بهتر است به جای تلاش برای سرعت دادن به این فرآیند، فرصتی فراهم شود تا کودکان به طور آزادانه و با توجه به توانمندی‌های خود، در مسیر رشد شناختی گام بردارند.

نقش آینده: بازتاب محیط در آگاهی کودک

رشد شناختی کودکان، فرآیندی پیچیده و در هم تنیده است که عوامل متعدد، از جمله وراثت و محیط، در آن نقش اساسی دارند. در این میان، عوامل محیطی، همچون خانواده، فرهنگ و جامعه، نقش آینده‌ای را ایفا می‌کنند و بر مراحل مختلف رشد شناختی کودک تأثیر می‌گذارند. درک این تأثیر، نه تنها برای تبیین رشد شناختی بلکه برای طراحی برنامه‌های آموزشی و تربیتی مؤثر نیز حیاتی است.

نطفه‌های اولیه اندیشه در بستر خانواده:

خانواده، نخستین و مهمترین محیطی است که کودک با آن در تعامل است. نوع تعاملات، الگوهای رفتاری، و ارزش‌های موجود در خانواده، نقش بنیادینی در شکل‌گیری تفکر کودک دارد. ارائه الگوهای صحیح تفکر، آموزش مهارت‌های حل مسئله، تشویق به پرسشگری و کنجکاوی، همه در بستر خانواده شکل می‌گیرند. از سوی دیگر، نوع روابط عاطفی و میزان حمایت‌های عاطفی ارائه شده توسط اعضای خانواده، بر کشف و رشد خودکارآمدی و اعتماد به نفس کودک تأثیر می‌گذارد. این عوامل، بر شیوه تفکر، نحوه تعامل با محیط و در نهایت مراحل رشد شناختی کودک، تأثیرگذارند. فرهنگ و ارزش‌های خاص خانواده در شکل‌گیری نحوه درک و تفسیر کودک از جهان پیرامون، نقشی اساسی ایفا می‌کند.

رنگارنگی فرهنگ‌ها در چشم انداز تفکر:

فرهنگ، با مجموعه‌ای از باورها، ارزش‌ها، و الگوهای رفتاری که در یک جامعه نهادینه شده است، نقشی کلیدی در شکل‌گیری شناخت کودک دارد. از طریق سنت‌ها، آداب و رسوم، و نظام آموزشی درونی،

کودک درک خود را از جهان و جایگاه خود در آن شکل می دهد. بنا بر اعتقادات و نظام های فرهنگی، کودک شیوه های مختلفی برای حل مسئله، تفکر انتقادی، و استدلال یاد می گیرد. معیارهای موفقیت و دستاوردهای ارزشمند در هر فرهنگ، متفاوت است و این تفاوت ها، بر درک کودک از جهان و توانایی های شناختی او تأثیر می گذارد. مثال ها و داستان های مطرح شده در فرهنگ خاص، نقش اساسی ای در شکل گیری تفکر، قضاوت و جهان بینی کودک دارد.

جامعه، پهنه ای وسیع از تعاملات

جامعه با تنوع و گستردگی عظیمی که دارد، بر رشد شناختی کودک تأثیر قابل ملاحظه ای می گذارد. از طریق تعاملات اجتماعی، مشاهده رفتار دیگران، و حضور در محیط های آموزشی و تفریحی، کودک اطلاعات و مهارت های جدیدی را کسب می کند. بسترهای اجتماعی، منابع گسترده ای از تجربیات را در اختیار او قرار می دهند که بر درک و تحلیل او از رویدادهای پیرامون، اثر می گذارد. در این میان، روابط اجتماعی، همکاری، رقابت و تعامل با همسالان، همه در ساختار سازی دانش، فهم و تفکر کودک مؤثرند. نوع تفکر و معیارهای اجتماعی، در رشد هویت شناختی کودک تأثیر می گذارد.

شبکه پیچیده تأثیر عوامل محیطی بر رشد شناختی:

با بررسی دقیق تر، متوجه می شویم که عوامل محیطی به طور مستقیم و غیرمستقیم بر رشد شناختی کودک تأثیر گذارند. تأثیر این عوامل به طور انباشته و در هم تنیده عمل می کند. این عوامل در هر مرحله از رشد، در شکل گیری توانایی های تفکر، حل مسئله، درک مفاهیم و یادگیری، نقش حیاتی ایفا می کنند. و به عبارتی، با برهم کنش و تکامل این عوامل محیطی و فردی است که ذهن کودک به بلوغ شناختی می رسد.

نقش آفرینش در آینه ذهن: نقش بازی و فعالیت های تعاملی در رشد شناختی کودک

رشد شناختی کودک، مسیری شگفت انگیز و پیچیده است که در هر مرحله از کودکی، با الگوهای نوینی جلوه گری می کند. نقش بازی و فعالیت های تعاملی در این سیر رشدی، نقشی کلیدی و حیاتی است. این فعالیت ها، نه تنها موجب سرگرمی و تفریح می شوند، بلکه فرصت های ارزشمندی را برای رشد شناختی، عاطفی و اجتماعی کودک فراهم می آورند. درک دقیق این نقش در هر مرحله سنی، می تواند به تعلیم و تربیت صحیح و هدایت بهتر کودک کمک کند.

در مراحل اولیه کودکی، یعنی در سنین پیش دبستانی، بازی ها نقش محوری در شکل گیری شناخت کودک ایفا می کنند. بازی های تقلیدی، مانند تقلید از فعالیت های روزمره بزرگسالان، یا بازی های